

Pósán László

A Német Lovagrend pénzügypolitikája

a kezdetektől a 14. század közepéig

dup

MULTIPLEX MEDIA – DEBRECEN U. P.

Debrecen, 2000

TARTALOM

BEVEZETÉS	7
A NÉMET LOVAGREND PÉNZVERÉSE ERDÉLYBEN	19
A lovagrend barcasági pénzverésének kialakulása	20
A lovagrend erdélyi dénárjai	33
A NÉMET LOVAGREND PÉNZVERÉSE POROSZORSZÁGBAN	41
A porosz dénárok	42
A Német Lovagrend poroszországi pénzverésének korai forrásai	42
A lovagrend pénzverési márkasúlya	44
A porosz dénárok súlya és tisztasága	51
A porosz dénárok vásárlóértéke	56
A poroszországi pénzverés szervezete	69
A pénzveréshez kapcsolódó jövedelmek	75
A pénzverésből származó bevételek	75
Pénzüjtés, pénzváltás (<i>cambium</i>)	81
A NÉMET LOVAGREND PÉNZÜGYLETEI ÉS BANKÁRI TEVÉKENYSÉGE	101
Hitelügyletek I. – Hitelnyújtás	104
A Német Lovagrend hitelezési gyakorlata	104
Zálogügyletek, zálogkölcsönök	113
Rögzített kamatozású pénzkölcsön	123
Kezesség	124
Járadékvásárlás	125
Áruhitel	126
Hitelügyletek II. – Hitelfelvétel	128
A lovagrend egyéb banki tevékenysége	130
Thezaurálás, letét	130
Pénzbeszedés	132
Számlavezetés, pénzáttalás, pénzszállítás	132
A LOVAGRENDI ÁLLAMHÁZTARTÁS MÉRLEGE – BEVÉTELEK ÉS KIADÁSOK	135
Bevételek	135
Földjáradék (<i>census</i>)	136
Tartomány- és földesúri jog alapján származó bevételek	138
Pénzverésből, pénzváltásból, pénzügyletekből származó bevételek	143
Bérbeadásból és ingatlanértékesítésből befolyó jövedelmek	143
A lovagrend magángazdaságából származó bevételek	144
A Rend majorságaiból befolyó jövedelmek	144
A Rend magánkereskedelméből származó bevételek	146
A Német Lovagrend egyéb bevételei	152

Alattvalók hódolati ajándékozása	152
Egyházi adományok	153
Rendházak befizetései	154
Kiadások	156
Ellátással kapcsolatos kiadások	156
Építési költségek	159
Bérek, személyi kifizetések	169
Diplomáciai költségek	170
Reprezentációhoz kapcsolódó kiadások	172
Katonai kiadások	176
A NÉMET LOVAGREND PÉNZÜGYIGAZGATÁSA	181
A Német Lovagrend központi szervei	183
A nagykáptalan (<i>concilium generale</i>)	184
Nagymester (<i>magister generalis, Hochmeister</i>).....	185
Nagykomtur (<i>magnus praeceptor/commendator, Großkomtur</i>).....	190
Főkincstárnok (<i>thesaurarius, Treßler</i>)	192
Nagymarsall (<i>marschalcus, Oberste Marschall</i>)	195
Főispotályos (<i>summus hospitalarius, Oberste Spittler</i>)	197
Traperarius (<i>Oberste Trapier</i>)	198
Nagymesteri tanács (<i>Gebietigerrat</i>)	198
A pénzügyigazgatás poroszországi tisztségviselői:	
országos hatáskörű tisztségviselők	199
Tartományi mester (<i>provincialis magister, Landmeister</i>)	200
Helyettes tartományi mester (<i>vicemagister</i>).....	202
Großschäffer (<i>magnus procurator</i>)	203
– A marienburgi Großschäffer	207
– A königsbergi Großschäffer	210
Münzmeister, Pfundmeister, Bernsteinmeister.....	213
A pénzügyigazgatás poroszországi tisztségviselői: helyi tisztségviselők	214
Komtur (<i>praeceptor/commendator</i>)	214
Landkomtur (<i>provincialis praeceptor/commendator</i>).....	221
Vogt (<i>advocatus</i>) és Pfleger (<i>provisor</i>)	221
Hauskomtur (<i>vicepraeceptor/vicecommendator, der kleine commendur</i>).....	223
Kamarás (<i>Kammeramt, Kämmerer</i>)	225
Halászmester (<i>Fischmeister</i>)	226
Erdőmester (<i>Waldmeister</i>).....	228
Malommester (<i>Mühlmeister</i>).....	229
Rendházakhoz kapcsolódó egyéb tisztségek	230
A települések pénzügyigazgatása	232
Utószó	233
A NÉMET LOVAGREND ÁLLAMÁBAN A 14. SZÁZAD KÖZEPÉIG HASZNÁLTATOS PÉNZ- ÉS SÚLYMÉRTÉKEK	239
RÖVIDÍTÉSEK (FORRÁSOK ÉS IRODALOM)	241